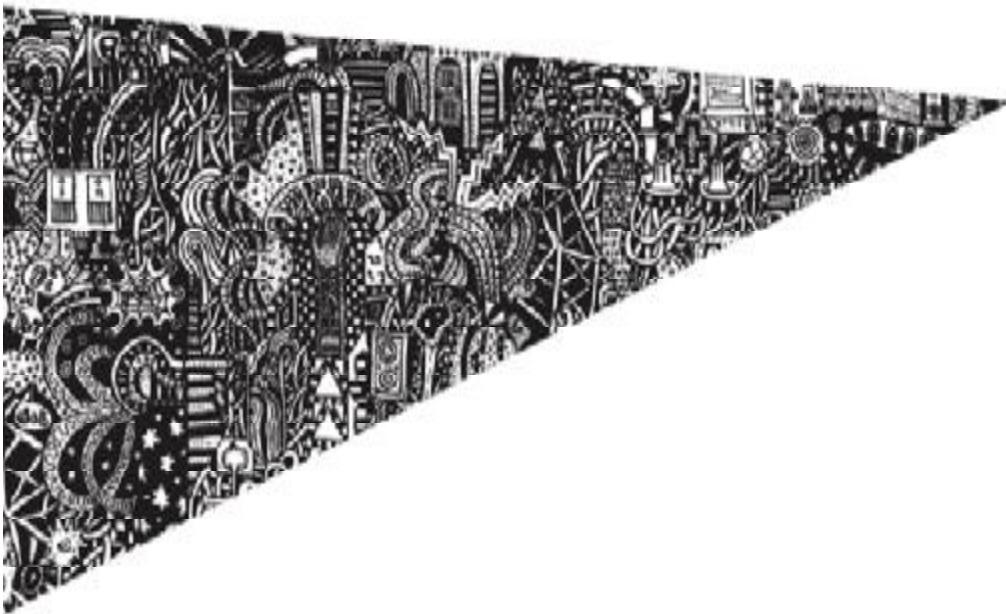

Jönköpings kommun

Skolans anti-mobbingarbete

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
1. Inledning	4
1.1. Bakgrund	4
1.2. Syfte	4
1.3. Avgränsning.....	4
1.4. Inriktning	5
1.5. Metod	5
1.6. Definitioner	5
2. Lagstiftarens och myndigheters krav på skolan	7
2.1. Lagar och regler.....	7
2.2. Det förebyggande arbetet	8
3. Det förvaltningsgemensamma arbetet.....	9
3.1. Direktiv	9
3.2. Uppföljning.....	9
3.3. Barn- och elevombud.....	10
3.4. Stöd	10
3.5. Kommentarer	10
4. Flahultsskolan	11
4.1. Beskrivning av skolan	11
4.2. Organisation	11
4.3. Modell.....	12
4.4. Planarbetet	13
4.5. Rutiner.....	13
4.6. Kamratstödjarnas syn på skolans arbete	15
4.7. Kommentarer	15
5. Junedalsskolan	16
5.1. Beskrivning av skolan	16
5.2. Organisation	16
5.3. Modell.....	17
5.4. Planarbetet	18
5.5. Rutiner på skolan.....	18
5.6. Elevrådets syn på skolans arbetssätt.....	20
5.7. Kommentarer	20
6. Talavidskolan.....	22
6.1. Beskrivning av skolan	22
6.2. Organisation och arbetssätt	22
6.3. Modell.....	23
6.4. Planarbetet	23
6.5. Rutiner på skolan.....	23
6.6. Elevernas syn på skolans arbetssätt.....	24

6.7.	Kommentarer	25
7.	Öxnehagaskolan.....	25
7.1.	Beskrivning av skolan	25
7.2.	Organisation	25
7.3.	Modell.....	26
7.4.	Planarbetet	26
7.5.	Rutiner på skolan.....	27
7.6.	Elevrådets syn på skolans arbetssätt.....	28
7.7.	Kommentarer	28
Källor.....		28

Sammanfattning

På uppdrag av revisorerna har Ernst & Young AB genomfört en granskning av skolornas antimobbningsarbete. Granskningens syfte är att belysa hur skol- och barnomsorgsförvaltningen samt skolorna arbetar med antimobbningsfrågan samt hur skolorna säkerställer elevernas rätt att få vara trygga i skolan och att inte bli utsatta för kränkande behandling.

Granskningen avgränsas till fyra grundskolor; Flahultsskolan, Junedalsskolan, Talavidskolan och Öxnehagaskolan.

Kravet på att skolor ska driva ett aktivt arbete mot kränkande behandling är tydligt och regleras i bl.a. skollagen. Skol- och barnomsorgsnämnden utövar en aktiv styrning med utgångspunkt från dessa direktiv och styrningen har stärkts den senaste tiden. Den årliga trygghetsenkäten är ett bra instrument för att identifiera problemområden och hålla arbetet med trygghet och säkerhet levande. Nämnden har ställt krav på åtgärder och enkätresultaten har lett till aktiva insatser i förvaltningsledningen och på skolorna. Andra exempel på den stärkta styrningen är uppföljningen av skolornas arbetsmetoder samt att nämnden verkar för att skolornas arbete ska grundas på evidensbaserade metoder.

Att systematiska program minskar mobbningen på skolan har bekräftats i ett antal studier. Ett antal skolor i kommunen arbetar inte med utgångspunkt från en uttalad modell idag. Det är viktigt att skolorna har tillgång till stöd i det fortsatta arbetet, både för att finna en lämplig modell samt i implementeringsarbetet. De erfarenheter som de skolor som kommit lite längre i arbetet mot mobbning förvärvat bör tillvaratas i det fortsatta arbetet.

Inrättandet av barn- och elevombudet skickar tydliga styrsignaler om att arbetet med likabehandling är viktigt i Jönköpings kommun.

Skolorna ska årligen upprätta planer för likabehandling. Flahultsskolans och Junedalsskolans planer uppfyller inte fullt ut de krav som ställs på planens innehåll. Det utkast som Talavidskolan arbetat fram och som för närvarande processas på skolan svarar mot kraven. Öxnehagaskolan är i färd med att ta fram en plan. Det är angeläget att nämnden säkerställer att samtliga skolor har årliga planer som uppfyller kraven.

Junedalsskolans, Öxnehagaskolans och Talavidskolans arbete mot mobbning och kränkande behandling har systematiserats och intensifierats senaste året då de börjat basera sitt arbete på etablerade modeller. Junedalsskolan och Öxnehagaskolan arbetar enligt Skolkomet och Talavidskolan enligt Olweusprogrammet. Det har bl. a. lett till att skolorna gjort förändringar i sin organisation, inlett utbildning som alla medarbetare kommer att omfattas av och lämnat sina tidigare system med kamratstödjare. Skolorna agerar snabbt och systematiskt när mobbning inträffar. Det förebyggande arbetet är mycket mångfacetterat men kan stärkas ytterligare på Junedalsskolan.

Flahultsskolans antimobbningsverksamhet bedöms fungera bra i akuta situationer men det förebyggande arbetet bör utvecklas. Flahultsskolan har hittills valt att inte basera sitt arbete på en specifik modell men det finns öppenhet för att göra det i samband med att skolan flyttar till nya lokaler. Med tanke på att det är vederlagt att systematiska insatser mot mobbning som bygger på ett program ger effekt, bör skolledningen med stöd av barn- och elevombudet besluta vilken modell skolan ska välja.

1. Inledning

1.1. Bakgrund

Enligt barnkonventionen har varje barn rätt att känna sig trygg och att inte bli utsatt för diskriminering, kränkande särbehandling eller mobbning. Skolan omfattas också av diskrimineringslagen vilken innebär förbud mot diskriminering och kränkande behandling.

I skollagen, läroplanerna och förarbetena till dessa används begreppet "kränkande behandling" som ett samlingsbegrepp för olika former av kränkningar. Mobbning och rasistiska beteenden nämns särskilt i skollagen. Gemensamt för all kränkande behandling är att någon eller några kränker principen för alla människors lika värde. Kränkningar är ett uttryck för makt och förtryck.

Enligt Skolverkets allmänna råd ska skolans verksamhet och organisation utformas på ett sätt som främjar goda relationer och trygga läromiljöer. Det ska finnas ett förebyggande arbete som bland annat:

- ▶ Omfattar alla former av kränkande behandling.
- ▶ Är långsiktiga och omfattar såväl individ-, grupp- som skolnivå.
- ▶ Hålls samman av en för skolan övergripande strategi.
- ▶ Integreras som en naturlig del i skolans arbete.
- ▶ Involverar personal, elever och föräldrar.
- ▶ Baseras på kunskap om elevens trivsel och förekomsten av kränkande behandling.

Skolverket påtalar också att skolorna måste ha rutiner för att upptäcka, utreda och åtgärda kränkande behandling. Det är enligt Skolverket viktigt att skolan på ett systematiskt sätt skaffar sig kunskap om den aktuella situationen på skolan för att upptäcka enskilda fall och identifiera brister i elevernas arbetsmiljö. Så snart skolan får kännedom om att kränkningar har eller kan ha inträffat ska uppgifterna utredas.

Trots de mycket skarpa direktiven så vet vi att skolan är en arena för mobbning elever emellan. Det förekommer också att vuxna kränker barn/elever.

1.2. Syfte

Granskningens syfte är att belysa hur skol- och barnomsorgsförvaltningen samt skolorna arbetar med antimobbningsfrågan samt hur skolorna säkerställer elevernas rätt att få vara trygga i skolan och att inte bli utsatta för kränkande behandling.

1.3. Avgränsning

Granskningen avgränsas till fyra grundskolor i kommunen; Flahultsskolan (7-9), Junedalskolan (7-9), Talavidskolan (F-6) och Öxnehagaskolan (F-6). Urvalet har skett i samråd med skol- och barnomsorgsförvaltningen där revisionens utgångspunkter var att de skulle representera såväl tidigare som senare år i grundskolan samt spegla de socioekonomiska olikheter som finns inom kommunens geografiska områden.

1.4. Inriktning

Granskningen fokuserar på hur skolorna arbetar förebyggande för att motverka kränkningar/mobbning samt hur de arbetar när de får kännedom om mobbning eller misstänker sådan.

Revisionsfrågor:

- ▶ Har skolorna en genomtänkt strategi och ett genomtänkt förhållningssätt när det gäller kränkande behandling och mobbning?
- ▶ Hur har skolorna organiserat sitt arbete?
- ▶ Har lärarna fått utbildning i antimobbningsproblematiken?
- ▶ Har skolorna planer mot kränkande behandling?
- ▶ Vad görs förebyggande och vem ansvarar för genomförandet?
- ▶ Hur engageras personal, föräldrar och elever i det förebyggande arbetet?
- ▶ Vilka rutiner finns för att tidigt upptäcka mobbning eller kränkande behandling?
- ▶ Hur förvissar sig skolan om att elever inte mobbas/kränks på skolgården eller till och från skolan?
- ▶ Hur förvissar sig skolan om att vuxna inte kränker eleverna? Vilka rutiner finns?
- ▶ Vad händer konkret om misstanke finns att en elev är utsatt för mobbning av kamrater eller vuxna? Hur utreds frågan och vad händer med de mobbade och mobbarna?
- ▶ Vilka åtgärder vidtas? Dokumentation och uppföljning?
- ▶ Vilken är den samlade bedömningen av skolans antimobbningsverksamhet? Uppfyller skolan kraven i barnkonventionen och i de nationella styrdokumenterna?

1.5. Metod

Granskningen bygger på dokumentstudier, dels av de nationella regelverken och direktiven, dels av program och rutinbeskrivningar etc. från respektive skola. Intervju har skett med barn- och skolombudet vid skol- och barnomsorgsförvaltningen. Vid de fyra skolorna har intervjuer gjorts med elevgrupp (elevråd eller specifik grupp), skolläda, lärare/personal samt personalen i elevvårdsteamet eller motsvarande.

1.6. Definitioner

Eftersom det finns ett antal närbesläktade begrepp som förekommer när vi pratar om mobbning följer här definitioner av några av dem som är mest förekommande:

- ▶ **Kränkande behandling.** Ett uppträdande som kränker en elevs värdighet. Kan vara fysisk, verbal, psykosocial eller via text och/eller bild.
- ▶ **Mobbning.** En systematiskt kränkande behandling med ojämn maktbalans mot ett offer som har svårt att försvara sig.
- ▶ **Diskriminering.** När skolan på osakliga grunder behandlar en elev sämre än andra, och när det direkt eller indirekt kan kopplas till elevens kön, etniska tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuella läggning eller funktionshinder.

Direkt diskriminering är när någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan behandlas, har behandlats eller skulle ha behandlats i en jämförbar situation.

Indirekt diskriminering är när någon missgynnas genom tillämpning av en bestämmelse eller ett kriterium eller ett förfaringsätt som framstår som neutralt men som kan komma att särskilt missgynna personer utifrån någon av diskrimineringsgrunderna.

- ▶ Trakasserier. En behandling som kränker en elevs värdighet och som har koppling till elevens kön, sexuella läggning, etniska tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning eller funktionshinder. Trakasserier är en form av diskriminering.
- ▶ Likabehandling. Motsatsen till diskriminering, som inte behöver innebära att alla behandlas lika. Det innebär att alla elever ska ges samma möjligheter och förutsättningar att befinna sig i skolan och tillgodogöra sig undervisningen oavsett kön, sexuell läggning, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning eller funktionshinder.

2. Lagstiftarens och myndigheters krav på skolan

2.1. Lagar och regler

2.1.1. *Barnkonventionen*

I FN:s Barnkonvention från år 1989 utstakas en universell definition av barns mänskliga rättigheter. I grundskolan handlar det om rätten att inte bli kränkt och förnedrad på något sätt. Sverige ratificerade Barnkonventionen, som ses som en del av folkrätten, år 1990.

2.1.2. *Skollagen reviderad*

Lagen (2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn- och elever (BeL, även kallad barn- och elevskyddslagen) upphörde att gälla vid årsskiftet 2008/2009. Ett nytt kapitel (14a) i skollagen (1985:1100) ersätter från 1 januari den del i lagen som avsåg kränkande behandling. Myndigheten Barn- och elevombudet (BEO) har i samband med upphävandet av lagen förts samman med myndigheten Skolinspektionen som är tillsynsmyndighet över det nya kapitlet i skollagen.

Förändringarna innebär att skolan är skyldig att varje år upprätta en s.k. årlig plan mot kränkande behandling. Enligt Skolinspektionen stärks barnens ställning eftersom det nu räcker med att en elev kan visa att skolan fått kännedom om att en elev möjligen blivit kränkt för att skolan ska vara skyldig att direkt utreda. I de nya bestämmelserna blir även preskriptionstiden, under vilken eleven kan kräva skadestånd från skolan, förlängd från två till tio år.

Utöver kapitel 14a finns redan andra formuleringar i skollagen som fastslår skolans ansvar, t.ex. i 1 kap. 2 § påtalas följande:

2 § Verksamheten i skolan ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar inom skolan ska främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö. Särskilt ska den som verkar inom skolan

1. främja jämställdhet mellan könen samt
2. aktivt motverka alla former av kränkande behandling såsom mobbning och rasistiska betenden. Lag (1999:886).

2.1.3. *Ny diskrimineringslag*

De bestämmelser om diskriminering och trakasserier som fanns i barn- och elevskyddslagen förs in i den nya diskrimineringslag (2008:567) som började gälla första januari 2009. Lagen ska motverka diskriminering och trakasserier på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning och funktionshinder i de verksamheter som regleras av skollagen. De fyra Ombudsmännen¹ har i samband med detta slagits samman till en myndighet, Diskrimineringsombudsmannen (DO). Två nya diskrimineringsgrunder har införts i lagen; ålder och könsöverskridande uttryck eller identitet. För närvarande finns inget lagstadgat krav på att skolan ska förhindra diskriminering på dessa grunder.

Förändringarna innebär att skolan är skyldig att utöver den årliga planen mot kränkande behandling varje år upprätta en ny likabehandlingsplan för varje verksamhet. Lagstiftaren har inte uttryckt några hinder för att sammanlägga den årliga planen och likabehandlingsplanen i ett dokument.

¹ JämO, HomO, DO och HO.

Den skola som bryter mot diskrimineringsförbudet eller brister i skyldigheten att utreda och vidta åtgärder kan bli tvungen att betala diskrimineringsersättning eller vite. Detta ersätter det traditionella skadeståndsförfarandet, vilket enligt skolinspektionen kan innebära att påföljden skärps. De nya reglerna gäller även för elever som har praktisk arbetslivsorientering (PRAO).

2.1.4. Brottsbalken

Mobbning och kränkningar kan vara brottsliga handlingar som faller under allmänt åtal enligt brottsbalken. Misshandel, vållande till kroppsskada, olaga hot, olaga tvång och ärekränkning är några av de förbrytelser som ska leda till polisanmälan.

2.2. Det förebyggande arbetet

Likabehandlingsplanen och den årliga planen ska vara levande dokument som innehåller förebyggande insatser för att främja elevers lika rättigheter och aktiva åtgärder för att förebygga diskriminering och kränkande handlingar. Det ska finnas planer för varje verksamhet. Med verksamhet avses respektive verksamhet som kan finnas inom en skola, d.v.s. förskoleklass, fritidshem, grundskola och särskola.

Planerna ska utarbetas utifrån en helhetssyn och bygga på en regelbunden kartläggning av nuläget. Planerna ska innehålla en beskrivning av vilka konkreta åtgärder som skolan avser påbörja eller genomföra under året. En redovisning av hur de planerade åtgärderna har genomförts ska sedan tas in i nästa års plan.

Det finns även krav på delaktighet och inflytande från elever, personal och föräldrar vid framtagandet och uppföljningen av planerna. Eftersom likabehandlingsplanen ofta utarbetas med en mindre grupp elever (som elevrådet) och föräldrar så ska den även innehålla en kommunikationsplan för hur alla elever och föräldrar ska informeras om innehållet.

Skolverket har tagit fram allmänna råd som beskriver hur planen kan arbetas fram, hur det förebyggande arbetet kan utformas samt vilka åtgärder som vidtas vid kränkning.

2.2.1. Särskilda antimobbningsprogram

Det har blivit vanligare att skolor använder utarbetade program för att arbeta värdegrundsstärkande och förebygga mobbning och diskriminering. Brottsförebyggande rådet (Brå) publicerade 2008 en forskningsöversikt där man konstaterade att många program faktiskt minskade förekomsten av mobbning och kränkningar, särskilt Olweusprogrammet från Norge.

Skolverket genomför för närvarande en utvärdering av åtta olika program, som delrapporteras senare i år och slutrapporteras 2010. Alla fyra granskade skolor i Jönköping använder något program, i olika utsträckning. Samtliga program som tillämpas på skolorna är med i Skolverkets utvärdering. Skolverkets utvärderare har redan konstaterat att det kan bli svårt att avgöra vilka program som fungerar då många skolor använder en kombination av olika modeller vilket är fallet också vid de granskade skolorna.

Nedan framgår vilka program de granskade skolorna använder, Innehållet beskrivs i korthet under respektive skolavsnitt.

- ▶ Flahultsskolan – Använder delar av Farstametoden samt till viss mån Livsviktigt.
- ▶ Junedalsskolan – Har introducerat Skolkomet och använder Livsviktigt och Repulse.
- ▶ Talavidskolan – Har arbetat enligt Olweusprogrammet i cirka sex månader och använder Livsviktigt, SET och Repulse. Utbildningen fortgår i tre år och är nu i implementeringsfasen.

- ▶ Öxnehagaskolan – Arbetar enligt Skolkomet sedan några månader och är en av de skolor som är med i Skolverkets utvärdering. Använder även delar av Quadricep-programmet och till viss mån Livsviktigt.

3. Det förvaltningsgemensamma arbetet

3.1. Direktiv

Kommunens barn- och ungdomspolitiska handlingsprogram som antogs av kommunfullmäktige i november 2007 uttrycker den politiska viljan rörande barn och ungdomar. Programmet är vägledande för nämndernas arbete. Hälsa och utsatthet är ett av huvudområdena för diskussioner vid barn- och ungdomsforum.

I VIP 2009 är ett mål inom det livslånga lärandet att tryggheten i skolan ska öka. Att alla barn i förskolan, förskoleklass, grundskolan, fritidshemmet och särskolan ska känna stor eller mycket stor trygghet i verksamheten, är också mål som antagits av skol- och barnomsorgsnämnden. Respekten av allas lika värde ska genomsyra verksamheten.

3.2. Uppföljning

Skolorna ska i sina kvalitetsredovisningar, som lämnas till förvaltningsledningen, beskriva skolans arbete för att skapa trygghet och motverka mobbning. Kvaliteten i beskrivningarna varierar, enligt barn- och elevombudet. Områdescheferna bör uppmärksamma detta i de kommande kvalitetsredovisningarna, enligt barn- och elevombudet.

Som framkom i granskningen av brukarundersökningar som revisionen genomfört under år 2008, följer nämnden upp om eleverna känner sig trygga med stöd av enkät. Syftet är att ge skolorna ett underlag i arbetet med att förbättra elevernas trygghet.

Undersökningen ska genomföras varje år och omfatta alla barn i förskoleklass och elever i grundskolan. Skol- och barnomsorgsförvaltningen har tagit fram anvisningar för genomförandet för att säkerställa att det sker på ett likartat sätt på varje skola. Rektors uppdrag är att besöka alla klasser och informera eleverna om syftet med enkäten. Resultatet rapporteras till förvaltningens barn- och elevombud som efter sammanställning rapporterar vidare till nämnden. Rektor har till uppgift att, i samråd med lokala styrelsen och med delaktighet från föräldrar och elever, identifiera åtgärder för att öka tryggheten.

Våren 2007 gjordes en undersökning om mobbning och ordning och reda. Den omfattade samtliga elever i förskola, fritids, grundskola samt alla medarbetare och ett strategiskt urval av vårdnadshavare.

Förvaltningsledningen har följt upp vilka åtgärder skolorna vidtagit till följd av resultatet i de två enkäterna. Rektorer har lämnat skriftliga rapporter till barn- och elevombudet som sammanställt dessa och redovisat resultatet för nämnden. Rektorer vid de skolor som hade sämst resultat i enkäterna, har redovisat sina åtgärder och planerat förbättringsarbete på nämndssammanträden.

Skol- och barnomsorgsförvaltningen har, på uppdrag av nämnden, redovisat vilka forskningsbaserade handlingsplaner om mobbning och kränkande behandling som respektive rektorsenhet arbetar efter. Uppgifterna samlades in under senhösten och resultatet presenterades för nämnden i december 2008. Åtta olika modeller förekommer bland skolorna.

Vid samma tidpunkt samlades också uppgifter in från alla rektorer om hur långt skolorna kommit med att komplettera sina likabehandlingsplaner. Resultatet av den inspektion som

Skolverket genomförde i början av 2008, visade nämligen att det fanns brister i flera skolors likabehandlingsplaner. Den vanligaste bristen var att skolorna endast har en likabehandlingsplan och inte en plan per verksamhet inom skolan. Att eleverna inte varit delaktiga i planens framtagande var också en återkommande svaghet. De kompletteringar som skolinspektionen krävde skulle vara inskickad till inspektionen september 2008. Att komplettera likabehandlingsplanen med riktlinjerna är ett uppdrag i VIP 2009-2011.

Förvaltningens uppföljning visade att alla skolor har påbörjat kompletteringsarbetet, merparten är klara och de som inte var färdiga vid årsskiftet blir färdiga nu under vårterminen.

3.3. Barn- och elevombud

Sedan ett drygt halvår har förvaltningen ett barn- och elevombud som har till uppdrag att arbeta med likabehandling inom förskolan, grundskolan och särskolan. Utgångspunkten för uppdraget är kommunens barn- och ungdomspolitiska handlingsprogram samt de nationella regelverken.

Barn- och elevombudet har en stödjande funktion gentemot rektorsenheterna och arbetar med fokus på pedagogerna i verksamheterna men ombudet är också en resurs för de lokala styrelserna.

Ett par av de intervjuade rektorerna framhåller att detta är en viktig funktion som har ett symbolvärde.

3.4. Stöd

Till följd av den förändrade lagstiftningen från 1 januari innevarande år, hänvisar barn- och elevombudet till de råd som Skolverket och ombudsmännen tidigare gett ut. Kommunens skoljurist arbetar för närvarande med att informera samtliga rektorer om förändringarna i skollagen och diskrimineringslagen. Barn- och elevombudet poängterar betydelsen av elevernas och alla pedagogers delaktighet, d.v.s. likabehandlingsplanen ska inte formas av det team som arbetar mest med mobbningsfrågor på skolan.

Då forskning har visat att det s.k. Olweusprogrammet är verkningsfullt för att såväl förebygga som åtgärda mobbning, har nämnden beslutat att ett antal instruktörer ska utbildas i kommunen. Sju personer deltar på den ett och ett halvt år långa utbildningen som startade i februari 2008. Genom beslutet har nämnden markerat att nämnden ser positivt på att skolorna arbetar utifrån detta program. Det finns dock inget beslut om att alla skolor ska göra det. Eventuella beslut om vilka program som ska användas i Jönköping anstår till Skolverkets utvärdering är klar.

Den absoluta merparten av de intervjuade på skolorna framhåller vikten av att arbeta utifrån en modell då det är viktigt att ha en stark samsyn på skolan. Enligt dem är det inte lika viktigt vilken modell som används utan att det finns en modell. De skolor som nyligen valt att börja tillämpa en modell på bred front och involvera alla medarbetare har gjort det för att de sett att arbetet behöver styras upp och att alla medarbetare på skolan behöver bättre verktyg för att kunna agera.

3.5. Kommentarer

Kravet på att skolor ska driva ett aktivt arbete mot kränkande behandling är tydligt och regleras i bl.a. skollagen. Nämnden genomför en aktiv styrning med utgångspunkt från dessa direktiv.

Inrättandet av barn- och elevombudet skickar tydliga styrsignaler om att arbetet med likabehandling är viktigt i Jönköpings kommun. Funktionen ger också förbättrade förutsättningar att driva ett effektivt arbete mot mobbing och för att elevers rättigheter inte ska kränkas på skolorna då denne har i uppdrag att stödja skolorna.

Nämndens uppmärksamhet på likabehandling och elevernas situation på skolorna kommer bl.a. till uttryck i att styrningen stärkts. Den årliga trygghetsenkäten är ett bra instrument för att identifiera problemområden och hålla arbetet med trygghet och säkerhet levande. Nämnden har ställt krav på åtgärder och enkätresultaten har lett till aktiva insatser i förvaltningsledningen och på skolorna. Andra exempel på den stärkta styrningen är uppföljningen av skolornas arbetsmetoder samt att nämnden verkar för att skolornas arbete ska grundas på evidensbaserade metoder.

Erfarenheterna från de skolor som ingår i denna granskning och som valt att basera sitt antimobbingsarbete på en modell är mycket goda. Att systematiska program minskar mobbingen på skolan har bekräftats i ett antal studier, bl.a. i en mycket omfattande internationell studie som genomförts av ett antal kriminologer och som publicerades 2008. Det är mycket positivt att nämnden riktar uppmärksamhet på hur arbetet bedrivs på skolorna samt att nämnden följer den utvärdering som Skolverket genomför.

Ett antal skolor i kommunen arbetar inte med utgångspunkt från en uttalad modell idag. Det är viktigt att skolorna har tillgång till stöd i det fortsatta arbetet, både för att finna en lämplig modell samt i implementeringsarbetet. De erfarenheter som de skolor som kommit lite längre i arbetet mot mobbing förvärvat bör tillvaratas i det fortsatta arbetet. Vårt intryck är att skolorna inte har så mycket erfarenhetsutbyte i antimobbingsarbetet. Här har barn- och elevombudet en nyckelroll, denne kan bidra till att kunskaper och erfarenheter utbyts mellan skolorna.

4. Flahultsskolan

4.1. Beskrivning av skolan

Flahultsskolan är en skola för elever i årskurs 7-9 med 385 elever under läsåret 08/09. Skolan är belägen utanför Jönköpings centrala delar i det mindre samhället Norrahammar. Lokaler, som är byggda på 1960-talet, är eftersatta och inom de närmsta åren kommer skolan flytta till nybyggda lokaler. Nybyggnationen beräknas vara klar år 2010, då skolan även utökar till att ta emot elever från årskurs 6. Inom ramen för Flahults rektorsenhet finns även Snilleblixens förskola med 73 barn samt Knutens Öppna Förskola. De lämnas dock utanför denna granskning.

Personalen är organiserad i tre arbetslag om 10-12 personer, där ett arbetslag ansvarar för en årskurs som det följer i tre år. Den lärare som är ansvarig för en skolklass kallas *förtroendelärare*. På skolan finns 1 skolkuratortjänst, 1 skolsköterska, 3 speciallärare och 5 elevassistenter.

4.2. Organisation

Skolan har ett *elevvårdsteam* som består av rektor, biträdande rektor, kurator, skolsköterska, studie- och yrkesvägledare, två fritidsledare, tre specialpedagoger samt en elevassistent. Teamet träffas en gång i veckan och diskuterar aktuella händelser och enskilda elevers situation. De arbetar nära förtroendelärarna och övrig personal. Dialogen mellan teamet och lärarna som träffar eleverna dagligen uppges vara ständig.

Skolan har cirka 50 *elevvårdskonferenser* (EVK) per år. De dokumenteras i för detta avsedd mall som tagits fram av skol- och barnomsorgsförvaltningen. Vid EVK är rektor och kurator samt berörd elev och dennes föräldrar närvarande. EVK följs upp efter åtta veckor, för att se om de åtgärder man kommit överens om fått resultat.

Ibland genomför även rektor s.k. *"köksbordskonferenser"* vilket innebär hembesök hos föräldrar till elever som har stort behov av stöd eller på annat sätt har ett riskbeteende. Rektor upplever att det kan vara ett bra sätt att informellt möta vissa föräldrar och bryta isen i kontakt med skolan. De senaste åtta åren har uppskattningsvis ett trettiotal hembesök genomförts av rektor. Både vid EVK och hembesök kan det handla om en elev som mobbas eller mobbar andra.

Flahultskolan *samarbetar* med närortspolisen. Två poliser gör regelbundna besök i skolan och är ibland med på EVK för att förklara allvaret i vissa beteenden eller händelser för elever. De samarbetar också med socialtjänsten samt barn- och ungdomspsykiatri runt enskilda elever.

Skolan har ett system med *kamratstödjare*. Två elever i varje klass väljs till kamratstödjare i årskurs sju och fortsätter till och med årskurs nio om de vill. Det är nästan bara flickor som är kamratstödjande, pojkarna anmäler sig inte frivilligt. Kamratstödjargruppen träffas en gång i månaden med kurator och fritidsledare och tar upp aktuella stämningar och händelser i varje klass. De genomgår även en utbildning och åker till en kursgård över en dag där de fortbildas via värderingsövningar och samtal. Ledningen och lärarna tycker att de får bra information från dem och att kamratstödjarna är deras ögon och öron ut i verksamheten.

Föräldrarna engageras i skolans arbete via den *lokala styrelsen*.

4.3. Modell

Enligt kurator arbetar skolan med inspiration av Farstamodellen, som är en metod för att åtgärda akut mobbning. När skolan får kännedom ska de:

- ▶ Samla information om fallet.
- ▶ Ha samtal med offret.
- ▶ Ha samtal med mobbaren/na enskilt.
- ▶ Dokumentera och följa upp efter en vecka.
- ▶ Om situationen inte förbättras kontaktas föräldrar och slutligen polis.

Föräldrarna kontaktas direkt när mobbning uppstår, enligt kurator, och inte i ett lite senare skede som föreskrivs i modellen. Lärare påpekar dock i intervjuerna att det inte alltid är lätt att veta var gränsen går för när föräldrar ska kontaktas, det är en bedömning som varje förtroendelärare får göra själv.

I årskurs sju, där två klasser varit stökiga, har några föräldramöten genomförts med diskussioner baserade på Örebro preventionsprogram (ÖPP). I korthet går programmet ut på att föräldrar kommer överens om sin hållning till alkohol och narkotika, när barnen ska vara hemma på kvällen etc. De gör också överenskommelser om att de ska kontakta varandra om de får information om att någon annans barn använt alkohol och narkotika eller gjort något annat som rör föräldrarnas överenskommelser.

Skolans ledning känner till att andra skolor i Jönköping arbetar med Skolkomet och Olweusprogrammet. Själva känner de sig trygga med sitt arbetssätt som enligt dem präglas av nära kontakter och korta beslutsvägar på skolan. De ställer sig frågande till värdet av de färdiga programmen. De är dyra och tar mycket tid från det relationsskapande arbetet med eleverna. De kan dock tänka sig att börja arbeta enligt någon modell i samband med inflyttning-

en i de nya lokalema. Om det blir aktuellt önskar de stöd från skol- och barnomsorgsförvaltningen.

4.4. Planarbetet

Flahultsskolans nuvarande likabehandlingsplan är uppbyggd enligt kommunens tidigare mall (d.v.s. innan lagändringen som trädde i kraft 1 januari i år). Skolans kurator har gått en kurs på högskolan om likabehandling i skolan och har ansvarat för att ta fram planen. Den är daterad december 2008. Skolan har inte någon årlig plan mot kränkande behandling. Ledningen anser att innehållet finns i den nuvarande planen och har för avsikt att enbart korrigera planens namn.

Ledningen tycker att de under 2008 skapade en bra rutin för framtagandet av planen. Den har diskuterats med föräldrar i Lokala styrelsen, elevråd och kamratstödgrupp. Även personalen i arbetslagen har kommit med synpunkter.

En del i planen är att genomföra en årlig enkät om risker och kritiska områden. I den enkät som genomfördes 2008 framkom att eleverna är som mest otrygga på skolgården, i matsalen och på skolbussen. Skolan har därför planerat att öka antalet vuxna på dessa platser.

4.5. Rutiner

Flahultsskolan har ett mål som knyter an till temat för denna granskning:

- ▶ Varje barn ska utveckla sin förmåga att visa medkänsla och ta ansvar för sig själv och andra.

I skolans kvalitetsredovisning från 2007 framgår också att målet ska uppfyllas genom en väl förankrad likabehandlingsplan, samtal enskilt och i grupp, intervjuer och genom samlingar.

Av intervjuerna framkommer att ledningen och medarbetarna upplever att skolans klimat är öppet och de arbetar nära eleverna. De korta beslutsvägarna främjar det förebyggande arbetet. Medarbetarna har inte genomgått någon specifik utbildning för att arbeta med likabehandling eller mobbningsproblematik.

Här följer en summering av de insatser som sker på skolan i antimobbingsarbetet:

<p>Förebyggande arbete</p>	<p>Trivselregler</p> <p>Den årliga trygghetsenkäten kartlägger risker och kritiska områden. Åtgärder planeras i likabehandlingsplanen utifrån enkätens resultat.</p> <p>Närpolisen besöker skolan regelbundet och lär känna eleverna.</p> <p>Nära dialog mellan fritidspedagoger, lärare och elever.</p> <p>Många elever (50 st i årskurs 8) engagerar sig varje år i uppsättning av en kabaré, där de i förarbetet fokuserar på delaktighet och gemenskap.</p> <p>Tio lärare äter pedagogisk lunch varje dag.</p> <p>Vuxna rastvärdar finns alltid ute på skolgården när det är rast.</p> <p>Livskunskap för vissa elever. Lektionerna tar upp ämnen som människosyn, vänskap, kärlek, livsstil och samlevnad, drogproblem samt existentiella och etiska frågor. Ämnet ingår inte i den schemalagda undervisningen, ett mindre antal av förtroendelärarna använder sin klasstimme till livskunskap. I andra klasser görs värderingsövningar "vid behov".</p> <p>Några klasser har prövat tjej- och killgrupper med gott resultat.</p>
<p>Upptäcka</p>	<p>Kamratstödjarna spelar stor roll.</p> <p>Det finns en blankett som elever kan fylla i om misstänkt mobbning och lämna till kamratstödjare eller förtroendelärare.</p> <p>Förtroendeläraren är central.</p> <p>Fritidspedagoger ser ofta vad som händer i skolan utanför lektionerna. De leder verksamheten "myset" som är öppen 4 tim/dag och främst lockar årskurs sju.</p>
<p>Utreda/åtgärda</p>	<p>Förtroendelärare informeras och tar initiativ till samtal med berörda elever och eventuellt deras föräldrar.</p> <p>Vid behov: Elevvårdsteamet utreder och kontaktar föräldrar till berörda elever. Ibland kopplas polis in.</p> <p>Om elev blir kränkt av vuxen kallar rektor till samtal och följer upp 2-3 veckor senare. Vid allvarliga fall kontaktas personalenheten för handläggning av ärendet.</p>
<p>Dokumentation</p>	<p>När skolan fått kännedom om kränkning eller diskriminering har förtroendeläraren ansvaret att dokumentera ärendet i den mall som skol- och barnomsorgsförvaltningen tagit fram. Dokumentet sparas sedan hos kurator i ett låst skåp.</p> <p>Ärendet följs upp efter en till tre veckor och om det inte blivit bättre så trappas skolans agerande upp. Om man tidigare ej pratat med föräldrar så kopplas elevvårdsteamet in och föräldrarna kontaktas. Om detta redan är gjort så gör man en uppföljande träff och bjuder kanske in polisen på mötet.</p> <p>Alla EVK konferenser dokumenteras och de åtgärdsplaner som tas fram.</p> <p>De åtgärder som fastslås i likabehandlingsplanen följs upp inför arbetet med nästa års plan.</p>

4.6 Kamratstödjarnas syn på skolans arbete

De intervjuade kamratstödjarna (som går i årskurs 8 och 9) uppskattar uppdraget som kamratstödjare men tycker inte att de bidrar så mycket. De ser inte vad som händer med informationen de lämnar till lärarna men är medvetna om att det oftast blir någon åtgärd.

Klimatet på skolan har blivit bättre sedan de gick i årskurs 7, men de konstaterar att det kanske beror på att de själva blivit äldre.

Personalen på skolan är engagerad i att åtgärda problem som uppstår. De intervjuade eleverna skulle vilja att lärarna markerade direkt mot dem som kränker andra elever verbalt, knuffas i korridoren eller snusar och röker på skolans område. Det är vanligt att kompisar blir retade och utsatta för kränkningar på Internet. I dessa fall tar sällan kamratstödjarna upp detta med sina lärare, de vill inte utelämnas kompisar och de anser att de kan lösa en hel del av problemen på egen hand.

Kamratstödjarna var involverade i likabehandlingsplanens utformning. De påpekar att den borde kommuniceras till alla elever på ett lättillgängligt sätt.

Det är inte många som följer ordningsreglerna. Nästan alla har med sina mobiltelefoner på lektionerna. De efterfrågar nolltolerans mot att bryta skolans regler.

4.7 Kommentarer

Likabehandlingsplanen

Skolans likabehandlingsplan och årliga plan mot kränkande behandling ska innehålla förebyggande insatser och aktiva åtgärder för att förebygga diskriminering och kränkande handlingar. Det ska finnas planer för varje verksamhet. Planerna ska bygga på en regelbunden kartläggning av nuläget och ska innehålla en beskrivning av vilka konkreta åtgärder som skolan avser påbörja eller genomföra under året. En redovisning av hur de planerade åtgärderna har genomförts ska sedan tas in i nästa års plan.

Flahultskolans plan svarar inte mot gällande krav och lagstiftarens intentioner varför den behöver utvecklas. Nuvarande plan innehåller inte någon årlig plan mot kränkande behandling och bör kompletteras snarast. I planen bör det definieras vad som avses med kränkande behandling och diskriminering. Nulägesanalysen bör anpassas efter varje diskrimineringsgrund. Kartläggningen av nuläget är mycket kortfattad, där beskrivs enbart att man ska genomföra en enkätundersökning. Nulägesbeskrivningen bör utökas och bli mer analyserande.

Det förebyggande arbetet bör konkretiseras. Tillvägagångssättet bör definieras tydligt, d.v.s. när en åtgärd planeras ska den följas av en beskrivning av hur den ska genomföras. Det gäller exempelvis skrivningen i planen om att föräldrar ska informeras om planen. De konkreta åtgärderna ska vara mätbara och uppföljningsbara. Tidsplanen ska beskriva när under året de olika åtgärderna ska genomföras.

Det bör förtydligas att all personal har ansvar att följa upp och utreda om de får kännedom om kränkande behandling eller diskriminering. Det bör vidare förtydligas när ett ärende förs vidare till elevvårdsteamet. Nu står "vid behov" och i granskningen framkommer att det tolkas olika i lärargruppen.

Andra åtgärder

Flahultskolan har hittills valt att inte basera sitt arbete mot mobbning på en specifik modell men det finns en öppenhet för att inleda ett sådant arbete i samband med att skolan flyttar till nya lokaler. Med tanke på att det är vederlagt att systematiska insatser mot mobbning som

bygger på ett program ger effekt, bör skolledningen med stöd av barn- och elevombudet besluta vilken modell skolan ska välja. Utbildningsinsatser och annan planering av antimobbningsarbetet kan med fördel påbörjas innan flytten.

Skolan har en tydlig strategi för att åtgärda mobbning. När det kommer till ledningens eller medarbetares kännedom att kränkande behandling pågår agerar de kraftfullt och snabbt. Intervjuerna ger lite olika bilder av hur föräldrarna engageras och bland lärarna finns en osäkerhet över när föräldrarna ska involveras. Det är mycket angeläget att det finns ett enhetligt och likartat tillvägagångssätt på skolan som alla medarbetare omfattas av.

Det förebyggande arbetet har utvecklats bl.a. med stöd av resultatet från trygghetsenkäten. Det förebyggande arbetet vinner på att utvecklas ytterligare genom att systematisera aktiviteter som idag sker mer sporadiskt eller endast omfattar vissa elever, exempelvis att elever har ämnet livskunskap, tjej- och killgrupp, kompisdag samt diskussionsmöte med föräldrarna.

Skolan har en tydlig organisation för arbetet mot mobbning. Intervjuerna visar att alla medarbetare är engagerade och att samarbetet mellan dem och EVT är tätt. Pedagogerna har inte fått någon särskild utbildning i antimobbningsproblematiken, vilket är en svaghet.

Kamratstödarna har en nyckelroll i att upptäcka mobbning. Skolledningen bör förvissa sig om att kamratstödarna inte hamnar i en svår position när de förväntas "ange" sina klasskamrater. Skolan bör även sträva efter att kamratstödarna är jämt könsfördelade för att främja likabehandling utifrån kön.

Den samlade bedömningen av skolans antimobbningsverksamhet är att den fungerar bra i akuta situationer men att det förebyggande arbetet bör utvecklas. Skolledningen bör besluta vilken av de beprövade modellerna som arbetet ska baseras på.

5. Junedalsskolan

5.1. Beskrivning av skolan

Junedalsskolan är belägen i centrala Jönköping med elever i årskurs sju till nio. De boende i området där skolan är belägen har en relativt hög utbildningsnivå och eleverna har höga meritvärden. Skolans elever kommer dock från hela staden.

Skolan har 836 elever läsåret 2008/2009 varav cirka 60 är inskrivna i grundsärskolan. Skolan har en rektor och två biträdande rektorer varav en av de senare har ansvar för sarskolan. Verksamheten är organiserad i sju arbetslag, varav ett arbetar med grundsärskolan. Arbetslagen leds av en arbetslagsledare. Till varje arbetslag hör sex klasser. Arbetslagen är vertikala, d.v.s. de består av lärare som undervisar i olika ämnen. Som ett komplement till arbetslagen finns ämnesgrupper som är forum för lärare som undervisar i samma ämnen.

Junedalsskolan har 1,5 skolkurator tjänst, 1,5 skolsköterska och 2 specialpedagogstjänster varav 5 arbetar med sarskolan. Det finns också speciallärare som är knutna till varje arbetslag.

5.2. Organisation

På skolan finns två *elevvårdsteam* (EVT), ett som arbetar med grundsärskolan och ett som arbetar med grundskolan. Teamen träffas en gång i veckan och består av rektor och biträdande rektor, kurator, skolsköterska, studie- och yrkesvägledare, specialpedagoger samt en person från resurscentrum. EVT arbetar lösningsfokuserat. Medlemmarna beskriver att de idag är ett team som har en samsyn och där alla tar ett stort ansvar. EVT arbetar konsultativt

mot arbetslag och lärare och har bl.a. till uppgift att vara ett direkt stöd till lärarna i arbetet med diskriminering och annan kränkande behandling.

Skolans kurator är mycket engagerad i arbetet med likabehandling och antimobbning och fungerar som spindeln i nätet i flera sammanhang, exempelvis i framtagandet av policys och i enskilda händelser med elever.

Skolan har en *nätgrupp* med fältsekreterare från socialtjänsten, skolans kurator, fritidsledare m fl. som träffas en gång i månaden. De följer rörelsemönstren inom ungdomsgruppen och identifierar tillsammans ungdomar som kan behöva stöd.

Ledningen uppger att samarbetet med polis, socialtjänst samt fritidsförvaltningen fungerar mycket bra.

Tidigare hade skolan ett system med kamratstödjare, något som de frångått och ersatt med ett *faddersystem*. Kamratstödjarna hamnade ofta i en svår sits och förväntades ta ansvar som enligt skolledningen är de vuxnas ansvar på skolan och inte bör läggas på elever. Faddrarna träffar de kommande sjuorna innan de börjar skolan. De finns med när de nya eleverna kommer och följer med klassen under en temadag i början av läsåret. Det finns en ansvarig lärare för faddrarna i varje arbetslag. En utbildning för faddrarna planeras under våren 2009.

På skolan finns ett *elevråd* och *elevföreningar* som engageras i antimobbningsarbetet.

Föräldrar engageras kontinuerligt i skolans arbete via den *lokala styrelsen*.

5.3. Modell

Sedan i höstas arbetar Junedalsskolan med programmet Komet. Det är en förkortning för KOMmunikationsMETod. Programmet bygger på att lära föräldrar, lärare och andra som kommer i kontakt med barn och unga ett bättre sätt att kommunicera med barnet/eleven. Programmet används inom socialtjänsten och delar av landstinget vilket gör att de ger en gemensam grund för arbetet med barn och unga. Det tillämpas sedan flera år i några delar av landet och erfarenheterna, bl.a. från Stockholm, är mycket goda.

Tre personer på skolan deltar i instruktörsutbildning. De kommer att leda de studiecirkel på skolan som alla pedagoger ska delta i. Utbildningen kommer att ske arbetslagsvis. De tre instruktörerna konstaterar att det tar lång tid att förankra programmets alla delar men att de är på god väg inom skolan. Samtliga intervjuade som arbetar på skolan är mycket positiva och förhoppningsfulla inför arbetet.

Behovet av att finna en gemensam plattform och ett gemensam synsätt var stort. Det framgår i intervjuerna att en del lärare är osäkra på hur de ska agera när det uppstår konflikter och de känner sig inte komfortabla att gripa in. Genom Komet ska alla få verktyg som gör att de känner sig tryggare i sin roll som vuxna och pedagoger.

Programmet Repulse används i arbetet med vissa elever. Det är KBT-baserat och handlar om impulsträning för elever som är i behov av särskilda insatser. Ett 20-tal personer är utbildade på skolan. De som behöver utbildningen får det.

Skolan använder ÖPP (se avsnitt 4.3) i årskurs sju och åtta och det kommer att tillämpas i samtliga klasser kommande läsår. Föräldrarna får information om programmet på föräldramöten. Programmet har fått ett blandat mottagande men flera föräldragrupper har valt att göra överenskommelser med gemensamma spelregler för sina barn.

5.4. Planarbetet

Junedalsskolans nuvarande likabehandlingsplan gäller från första januari 2009. Planen beskriver förebyggande åtgärder, informationspolicy, ansvarsfördelning, rutiner och en kortare nulägesbeskrivning med åtgärder. Skolan har inte tagit fram någon årlig plan mot kränkande behandling. Vid skolverkets inspektion fick de kritik för att den tidigare planen inte var uppdaterad per verksamhet. Eftersom skolledningen aktivt arbetar för att skolan ska vara en helhet och att grundskolan och särskolan så långt som möjligt ska vara knutna till varandra är en uppdelning i olika planer ett brott mot denna strävan. Skolledningen är därför klart kritisk till att skolan ska ha flera planer men de kommer att utveckla planen och synliggöra åtgärderna som är gemensamma respektive specifika för de olika elevgrupperna.

Eleverna tyckte att den tidigare planen var svår att förstå, vilket framkom i intervjuerna med elever och med skolledningen. Nuvarande plan har därför tagits fram med stor delaktighet från eleverna. Trygghetsenkäten med efterföljande diskussioner i klassrummen har legat till grund för planen. Kuratorn har hållit ihop arbetet, som efter det inledande arbetet med alla elever engagerat alla pedagoger på skolan, lokala skolstyrelsen och elevrådet. Processen tog ett halvår. Den fungerade bra så skolan har funnit en form för det fortsatta arbetet med årlig plan.

5.5. Rutiner på skolan

Skolan har två mål som knyter an till temat för denna granskning:

- Alla elever upplever stor trygghet och säkerhet under och i anslutning av skoldagen på Junedalsskolan
- Alla elever upplever och uttrycker att de blir bemötta med respekt av varandra och vuxna på skolan.

Trygghet, säkerhet, respekt och bemötande är ett av skolans prioriterade utvecklingsområden. Ett särskilt dokument har tagits fram för innevarande läsår där de aktiviteter som ska genomföras för respektive utvecklingsområde beskrivs. För nämnda utvecklingsområde handlar aktiviteterna i hög grad om ämnet livskunskap, vidareutvecklingen av likabehandlingsplanen, faddersystemet och värdegrundsarbetet.

Mycket i det ordinarie arbetet och vardagen på skolan handlar om skolans värdegrund som bygger på allas lika värde. Det förebyggande arbetet mot mobbning handlar därför inte bara om särskilda aktiviteter som genomförs, enligt skolledningen, utan det är mycket mer omfattande än så. Det som beskrivs nedan är de mer riktade aktiviteterna.

Enligt skolledningen och de andra intervjuade som arbetar på skolan är klimatet öppet. Det förekommer att skolledningen och speciallärare påtalar för andra lärare om de inte agerar på ett mindre önskvärt sätt i en situation eller om de har ett förhållningssätt som inte är bra. Klimatet var mer slutet för några år sedan och då var det svårare att framföra och ta emot kritik.

<p>Förebyggande arbete</p>	<p>Komet</p> <p>RePulse för elever i behov</p> <p>ÖPP</p> <p>Trivselregler – innefattar förbud mot användande av mobiltelefon efter några händelser där elever blev fotograferade mot sin vilja. Nolltolerans mot mobiler, huvudbonader och ytterkläder inomhus, fötter på bord och liknande.</p> <p>Föreläsningar om nätmobbning för föräldrar och personal. Svårt att upptäcka, mörkertalet är stort och nätmobbningen sker ofta utanför skoltid. Antalet ärenden har dock minskat.</p> <p>Två fritidsledare som är tillgängliga hela dagen. Schemalagda rastvärdar. Det finns alltid vuxna i korridoren/skåphallen som pratar med eleverna.</p> <p>Vuxna äter lunch med eleverna.</p> <p>Jourellevsystem, elever hjälper till i vaktmästeri och skolbespisning.</p> <p>Elevskyddsombud i varje klass.</p> <p>Fredagsunderhållning med gemensamma aktiviteter för hela skolan stärker vi-känslan. Caféverksamhet.</p> <p>Faddersystem</p> <p>Livskunskapsdag och undervisning i livskunskap.</p> <p>Handledning till arbetslag i sarskolan.</p> <p>Trivselenkät varje år.</p> <p>ANT-enkät i samarbete med socialförvaltningen varje år.</p>
<p>Upptäcka</p>	<p>Årlig enkät om trygghet och säkerhet.</p> <p>Minst en vuxen finns alltid ute i verksamheten.</p> <p>Samtal med elever på livskunskapslektionerna.</p> <p>Hälsoundersökning hos skolsköterskan i årskurs 7.</p>
<p>Utreda/åtgärda</p>	<p>När skolan får kännedom om mobbning informerar kontaktlärare kurator och skolledning. EVT gör en kartläggning och pratar med alla berörda. EVT sammanställer informationen.</p> <p>Två vuxna har enskilda samtal med berörda elever. EVT och kontaktlärare informerar föräldrar. EVT och kontaktlärare har uppföljningssamtal efter ca 2 veckor. Om mobbningen ej upphör kopplas skolledning och ev. polis och/eller socialtjänst in.</p> <p>Kränkningar från vuxna handhas av skolledningen.</p>
<p>Dokumentation</p>	<p>Utredning om mobbning dokumenteras i för detta avsedd mall som skol- och barnomsorgsförvaltningen tagit fram.</p> <p>EVT möten dokumenteras liksom de åtgärdsplaner som upprättas för elever.</p>

5.6. Elevrådets syn på skolans arbetssätt

De representanter från elevrådet som intervjuades går i årskurs åtta och nio. De är positiva till det sätt som likabehandlingsplanen togs fram på men efterlyser mer information om den färdiga planen till alla elever. Det är viktigt att innehållet diskuteras med alla elever på lektionstid för att öka förståelsen, enligt dem.

Ämnet livskunskap väcker tankar men det kan vara svårt att prata om vissa saker i stor grupp. Det är också väldigt avhängigt läraren om det blir bra. Rollspel och värderingsövningar borde förekomma mer. De tycker att livskunskap ska vara obligatoriskt för alla elever.

Lärarna och de andra som arbetar på skolan har ganska liten kännedom om vilken mobbning som pågår. Väldigt mycket pågår som de inte ser. De upplever t.ex. inte att vuxna ser när elever går ensamma eller starka grupperingar skapas i vissa klasser. De tycker att lärarna ska vara mer vaksamma, aktiva och agera. Det förekommer att lärare inte agerar även om elever påtalar att någon elev inte blir behandlad på ett bra sätt.

De efterfrågar också mer aktiviteter så att eleverna lär känna varandra, framförallt när de börjar skolan. Det bildas blixtnabbt grupperingar men de kan mjukas upp om det finns fler aktiviteter där lärare och elever lär känna varandra, t.ex. temadagar, rollspel och värderingsövningar.

Ett par av de intervjuade är faddrar. De är positiva till idén men tycker inte att faddersystemet fungerar bra ännu, det behöver styras upp. De önskar utbildning och gör gärna mer konkreta saker med den klass de är faddrar för.

Eleverna kan inte svara på vem de skulle vända sig till om de blev utsatta för kränkande handlingar. De kan tänka sig att gå till sin arbetslagsledare, men inte i alla fall.

Elevrådet på Junedalsskolan har länge drivit frågan om skoluniformer eftersom de anser att det finns en uppskruvad stämning kring kläder och utseende på skolan, särskilt för flickor. Enligt dem förekommer mycket trakasserier gentemot tjejer som handlar om kläder och utseende.

5.7. Kommentarer

Likabehandlingsplanen

Tillvägagångssättet när planen arbetades fram byggde på att alla elever deltog. Medarbetare och föräldrar har också engagerats. Det är positivt att skolan funnit ett väl fungerande arbetssätt som kan tillämpas framgent när den årliga planen ska tas fram. Det är dock viktigt att kommunicera och förankra den "färdiga" planen så att alla elever är väl förtrogna med innehållet.

Junedalsskolans nuvarande plan innehåller inte någon årlig plan mot kränkande behandling och bör kompletteras snarast för att följa den nya lagstiftningen. Härutöver behövs ytterligare åtgärder vidtas för att planen ska svara mot de krav som ställs på en likabehandlingsplan i diskrimineringslagen och skollagen samt överensstämna med lagstiftarens intentioner.

Grundsärskolan bör ha en egen plan/er för att uppfylla kravet på att varje verksamhet ska ha en plan. Planens rubriceringar bör förtydligas för att öka förståelsen. Den mall kommunen tagit fram rekommenderas.

Planen saknar i dagsläget en analys av diskriminering och trakasserier utifrån diskrimineringsgrunderna, som inte alls nämns. Varje diskrimineringsgrund och den problematik som faller under den bör uppmärksammas i såväl nulägesanalys som åtgärder.

Nulägesanalysen bör utvecklas. Resultatet från enkäten utifrån de olika diskrimineringsgrunderna kan vara stommen i nulägesbeskrivningen. Den andra delen av nulägesanalysen, i nuvarande plan med rubriken "hur påverkade nulägesanalysen..", behandlar de åtgärder som skolan planerar att genomföra eller har genomfört. Åtgärderna behöver inte delas upp i långsiktiga och kortsiktiga eftersom planen alltid är ettårig.

I planen preciseras kommunen som huvudman med det lagliga ansvaret, men även personalen på skolan har lagligt ansvar enligt skollagen och diskrimineringslagen, vilket bör framgå.

Begreppet "oönskad behandling" som används i planen bör ersättas med "kränkande behandling" för ett främja tydlighet och överensstämmelse med lagen.

Planen innehåller ingen genomgång av eller referens till den gamla planen, såsom sig bör enligt lagstiftaren.

Andra åtgärder

Junedalsskolan har organiserat sitt antimobbningsarbete på ett ändamålsenligt sätt. Elevvårdsteamerna är navet i skolans arbete varför det är positivt att de lagt ner mycket tid och engagemang på att skapa en gemensam syn på och förhållningssätt till sitt uppdrag.

Faddersystemet är ganska nytt och är inte fullt etablerat. Faddrarnas uppdrag behöver förtydligas och göras väl känt på skolan. Systemet bör utvecklas och få mer reellt innehåll. Det är positivt att det planeras utbildning för fadderna.

Skolans arbete mot mobbning och kränkande behandling har systematiserats och intensifierats senaste året med införandet av Komet. Uppslutningen till detta arbete är total bland de intervjuade. Med modellen skapas en samsyn, ett gemensamt förhållningssätt och en väl förankrad strategi för arbetet mot kränkande behandling. Flera lärare har tidigare fått utbildning i mobbningsproblematik och med Komet kommer alla pedagoger att utbildas på skolan.

Det förebyggande arbetet är mångfacetterat. De intervjuade eleverna framförde starka önskemål om att det utvecklas ytterligare genom aktiviteter där de lära känna varandra när de börjar på skolan. Detta önskemål bör beaktas i det fortsatta arbetet.

Skolledningen har organiserat verksamheten så att det finns flera vuxna där eleverna befinner sig på skolan, inte bara i klassrummen. Trots vuxennärvaro på många platser upplever de intervjuade eleverna att de vuxna inte ser vad som pågår. De vuxna ser sannolikt mer än eleverna tror. Att elever upplever att "ingen ser" är dock ett problem och det ökar risken att de känner sig otrygga. Det är viktigt att skolledningen, utöver trygghetsenkäten och arbetet med att ta fram likabehandlingsplanen, finner former för att inhämta elevernas upplevelser och syn på skolans förebyggande arbete. Eleverna bör också få mer information om det förebyggande arbetet då mycket görs som de kanske inte känner till eller förknippar med förebyggande insatser.

När ett ärende om mobbning kommer till skolans kännedom finns tydliga rutiner för utredning och uppföljning.

Den samlade bedömningen av skolans antimobbningsarbete är att skolledningen med Komet skapat en mycket bra bas för det fortsatta arbetet. Skolan agerar snabbt och systematiskt när mobbning inträffar. Det förebyggande arbetet är mycket mångfacetterat men kan stärkas ytterligare. Det är angeläget att skolledningen och pedagogerna är observanta på hur eleverna ser på antimobbningsarbetet.

6. Talavidskolan

6.1. Beskrivning av skolan

Talavidskolan är en skola för elever från förskoleklass (F) till årskurs sex. Skolan har 324 elever inklusive en liten verksamhet med döva och hörselskadade barn. Lärarna är indelade i nio arbetslag och ett tionde arbetslag består av servicefunktioner såsom matservice, vaktmästeri samt skolans ledning. Inom ramen för skolan finns också fyra fritidshem och två integrerade verksamheter med F-årskurs 2.

På skolan finns 0,5 skolsköterska, 0,95 specialpedagog och 1 speciallärare (som även undervisar i svenska som andra språk) samt 2 elevassistenter.

6.2. Organisation och arbetssätt

Talavidskolan är i ett förändringsskede. Sedan höstterminen 2008 har de börjat arbeta enligt Olweusprogrammet. Det gör att de har övergivit vissa inslag i den tidigare organisationen och successivt för in nya rutiner som bygger på ett förändrat synsätt. Föräldrarna har informerats på föräldramöten i syfte att skapa delaktighet och ge förståelse för grundkonceptet i Olweusprogrammet. Även den Lokala styrelsen är delaktig i utbildningen och positiv till arbetet.

Målbilden för arbetssättet när Olweus är genomfört är:

- ▶ Alla elever får kunskap om och utbildas i problematiken kring mobbning och konflikt-hantering för att lära sig ta avstånd och kunna säga ifrån.
- ▶ Faddersystem bland eleverna i F-årskurs 2.
- ▶ All personal är utbildad, uppmärksam och agerar enhetligt.
- ▶ Sju nyckelpersoner i "Olweusgruppen" styr och handleder personalen i implementeringsarbetet.
- ▶ Vid akut mobbning agerar berörda pedagoger direkt enligt Olweusprogrammet. Rektor informeras omedelbart.

På skolan finns ett *elev- och hälsoteam* - EHT, som består av specialpedagog, skolsköterska och skolledningen. EHT arbetar konsultativt mot arbetslag och lärare och har bl. a till uppgift att vara ett direkt stöd till lärarna/pedagogerna i arbetet med diskriminering och annan kränkande behandling. Dessutom diskuterar de elever som har inlärningssvårigheter eller beteendeproblem. De planerar även en del av det förebyggande arbetet mot mobbning. Den antimobbingsgrupp som tidigare varit navet i arbetet mot mobbning är på väg att fasas ut då skolan inte ska ha en särskild grupp för dessa frågor. Innan alla medarbetare fått utbildning och ovanstående punkter är på plats finns dock gruppen kvar. Ofta förekommer rådgivning och samarbete med socialtjänsten och kommunens föräldrastödsprojekt.

När en akut situation uppstår där en elev blir utsatt gör två pedagoger i antimobbingsgruppen en kartläggning tillsammans med rektor. Därefter utreder de två nyckelpersonerna enligt den gamla modellen. Den stora skillnaden mot tidigare är att de tar direkt kontakt med föräldrar till berörda elever.

När skolan startade arbetet med Olweus tog de bort funktionen kamratstödare. Enligt Olweusmodellen ska ansvaret ligga på de vuxna. Alla barn/elever ska endast utbildas i att se och signalera det de ser till vuxna. En grundläggande del i programmet är att alla elever ska ta ansvar och inte några utvalda.

Svaren på trygghetsenkäten gav en bild av var eleverna är otrygga och dessa platser har idag mer vuxennärvaro.

6.3. Modell

Olweusprogrammet är utvecklat i Norge av professor Dan Olweus. Programmets huvudmål är att utbilda skolans personal till att bättre kunna "observera och reagera på möjliga och faktiska förekomster av mobbning". En del i programmet är att lära sig förstå skillnaden mellan en konflikt och mobbning. Skolan kan via detta program hitta en samsyn på problemförståelse och angreppssätt.

Entusiasmen i personalgruppen är stor över att arbeta med programmet och vårterminen 2009 är den andra av tre terminer som alla deltar i utbildning. Hela utbildningen omfattas av en 3-årscykel. Varannan vecka träffas alla anställda på skolan, även vaktmästare och matpersonal, och har så kallade Olweusmöten i 90 minuter.

Våren 2008 fick skolan möjlighet att bli pilotskola för Olweus i Jönköping. En pedagog på skolan deltar därför i utbildning för att bli huvudinstruktör i kommunen. Denne kommer sedan att tillsammans med ytterligare en instruktör, att vara instruktör för alla på skolan samt utbilda och handleda de 7 nyckelpersonerna.

Personalen och ledningen tycker att det är viktigt att programmet är forskningsbaserat. De ser att det skulle vara en styrka om alla kommunens skolor arbetade efter samma modell. Alla skolor är dock olika och måste hitta den modell som passar bäst, enligt de intervjuade.

6.4. Planarbetet

Grunden för likabehandlingsplanen är den plan som arbetades fram och beslutades 2006 som sedan har reviderats årligen. Den person som är huvudinstruktör i Olweus har tillsammans med ytterligare en person på skolan arbetat fram ett nytt förslag till plan, som för närvarande diskuteras av arbetslag, elevråd och lokala styrelsen. Den nya planen är uppdelad så att den är specifik för alla verksamheter och innehåller även årlig plan mot kränkande behandling.

6.5. Rutiner på skolan

I skolans mål finns särskilda skrivningar om att förbättra samarbetet och stärka gruppkänsla och tillhörighet via lektioner i Livsviktigt. Värdegrundsuppdraget betonas, där ett av skolans prioriterade mål för läsåret 07/08 var att verka "för en trygg miljö där alla barn/elever får utvecklas efter sina förutsättningar. Alla på skolan ska bemötas med ömsesidig respekt och alla har ett lika värde."

Förebyggande arbete	<p>Livskunskap för alla elever en gång i veckan.</p> <p>Ordningsregler - användandet av mobiltelefon under skoltid är förbjudet. Mobilerna förvaras på anvisad plats i skolan under skoltid.</p> <p>Tankeböcker där eleverna skriver om sådant de tänker på och som endast klassläraren får läsa.</p> <p>All personal utbildas i Olweusprogrammet.</p> <p>Rollspel och värderingsövningar</p>
----------------------------	---

	<p>Varje arbetslag får handledning av specialpedagog 1g/vecka.</p> <p>Fler vuxna ute på rasterna och i matsalen.</p> <p>Loggbok i lärarummet där man noterar särskilda händelser och bråk som förekommit på rasten.</p> <p>Faddersystem bland eleverna i F-årskurs 2.</p> <p>Tjej- och killgrupper</p> <p>Föreläsning för föräldrar och personal om nätmobbing vid 2 tillfällen FRIENDS utbildning för elever, lärare och föräldrar.</p> <p>En vecka per termin har varje elev jourvecka där man hjälps åt att städa, ge annan service eller att vara ute i klasserna med yngre elever och vara förebilder på t.ex. idrotten eller svenskan.</p>
Upptäcka	<p>Årlig enkät</p> <p>Tankeböcker</p> <p>Uppmärksam personal enligt Olweusprogrammets handlingsplan.</p>
Utreda/åtgärda	<p>När skolan får kännedom om mobbing informeras alltid berörd lärare/pedagog och skolledning. Skolledning, två lärare från Olweusgruppen samt berörd lärare gör en kartläggning tillsammans. Samtal med berörda elever enligt Olweusmodellen. Man dokumenterar och följer upp efter bestämd tid.</p> <p>Föräldrar kontaktas alltid direkt.</p> <p>Kränkningar från vuxna – Tas bland annat upp i den årliga enkäten. Om ett fall skulle komma upp så handhas det av rektor.</p>
Dokumentation	<p>När skolan fått kännedom om kränkning eller diskriminering har klasslärare eller den person som fått informationen ansvaret att dokumentera ärendet i den mall som förvaltningen tagit fram. Dokumentet sparas hos rektor i ett låst dokument-skåp.</p> <p>Om ärendet är allvarligt tar antimobbingteamet över kartläggning och dokumentation och följer upp efter överenskommen tidsperiod med alla inblandade. Alla dokument förvaras inlåste hos rektor.</p> <p>De åtgärder som fastslås i likabehandlingsplanen följs upp inför arbetet med nästa års plan.</p>

6.6. Elevernas syn på skolans arbetssätt

Eleverna som intervjuades anser att mobbing är ett starkt ord, men menar att det kan hända att någon blir retad. De har svårt att tro att den som blir retad alltid vågar säga till en lärare, därför måste man som kompis vara vaken och se till att en lärare får veta. På rasten och bakom skolan upplever eleverna att det kan vara otryggt.

Eleverna använder sina tankeböcker för att skriva ned sådant som inte fungerar bra. De tycker att det fungerar bra då det endast är läraren som läser. Om de blev retade skulle de gå till sin klasslärare eller till skolsköterskan men de skulle kanske först skriva om det i tankebooken.

Jourveckan är bra för att lära känna de yngre eleverna och skapa en vi-känsla. Om mobiltelefonen säger eleverna att alla har den med sig trots förbudet med de läggs på en anvisad plats under skoltid. De är inte direkt oroade för att deras kompisar ska filma dem, men de tänker på det ibland. Alla känner till att det pågår nätmobbing på chatprogram som msn.

6.7. Kommentarer

Likabehandlingsplan

Den gamla likabehandlingsplanen samt det utkast till plan som Talavidskolan presenterat följer lagstiftarens intentioner. Analyserna i den nya likabehandlingsplanen är väl utvecklade. Då det är två pedagoger som arbetat fram förslaget till plan inom ramen för en högskolekurs, är det mycket viktigt att säkerställa allas delaktighet i planarbetet samt förankringen bland medarbetare, elever och föräldrar enligt utarbetad modell.

Andra åtgärder

Talavidskolan har ett genomtänkt förhållningssätt för arbetet med och hanteringen av kränkande behandling och mobbing. Alla medarbetare på skolan får via Olweusprogrammet utbildning i antimobbingsproblematiken. Införandet av Olweusprogrammet kräver engagemang och är ett långsiktigt arbete.

Skolans förebyggande arbete är väl utvecklat.

Den samlade bedömningen av skolans antimobbingsarbete är att det är ändamålsenligt och effektivt.

7. Öxnehagaskolan

7.1. Beskrivning av skolan

Öxnehagaskolan är en skola med elever från förskoleklass till skolår sex. Skolan ligger i bostadsområdet Öxnehaga, som är byggt som en del i miljonprogrammet i Jönköping/Huskvarna under 1970-talet. En stor del av områdets invånare är födda i utlandet. Det sätter även sin prägel på skolan, där 65-70 procent av eleverna har utländsk bakgrund och tillsammans talar nitton olika språk. Skolan tar även emot två till tre nyanlända flyktingbarn varje termin.

Skolan har 225 elever under läsåret 2008/2009 och personalen arbetar i tre arbetslag. Arbetslagen är indelade efter åldersgrupper. Förskoleklassen samverkar med år ett, år två arbetar med år tre och år fyra, fem och sex arbetar tillsammans. Till verksamheten hör även två fritidshem.

Öxnehagaskolan har 0,4 skolkurator, 0,5 skolsköterska, 0,8 plus 0,25 specialpedagog samt 1,5 speciallärare. Skolan har en fritidspedagog och 0,5 fritidsledare. Skolledningen består av rektor och biträdande rektor.

7.2. Organisation

På skolan finns ett *trygghetsteam* som träffas en gång i månaden. Däri ingår specialpedagog, kurator, skolsköterska, fritidspedagog, elevassistent och skolledningen. Teamet tar upp övergripande ämnen som rör trygghet och säkerhet.

Skolan har ett *elevhälsoteam* (EHT) som består av samma konstellation som trygghetsteamet med undantag av fritidspedagog, elevassistent samt specialpedagog. Teamet har direkta elevkontakter och arbetar med specifika ärenden samt handhar kontakten med socialtjänst, skolpsykiatri och skolläkare. Information kan komma upp på trygghetsteamets möten och sedan utredas närmare i elevhälsoteamet. Ledningen uppger att samarbetet med polis, socialtjänst, kyrkan och det kommunala bostadsbolaget fungerar mycket bra.

Även Öxnehagaskolan har tidigare haft ett system med kamratstödjare, något de frångått eftersom det, enligt skolledningen, inte fungerade optimalt. Nu arbetar skolan efter devisen att all personal och alla elever ska ta ansvar tillsammans. Eleverna agerar även *skolvärd* på rullande schema, vilket innebär att två elever i varje klass har på sig gula västar på rasten och assisterar de lärare som är ute för att bidra till att stämningen på skolgården är lugn.

På skolan finns även ett *elevråd* som engageras i antimobbningsarbetet.

Föräldrar engageras fortlöpande i skolans arbete via den *lokala styrelsen*.

7.3. Modell

Öxnehagaskolan arbetar sedan en termin tillbaka med *Komet* (se avsnitt 5.3). Halva lärargruppen har hittills utbildats och skolan befinner sig i genomförandefasen. Resultatet varierar än så länge enligt skolledningen. Ledningen framhåller dock att metoden ger lärarna bättre redskap för att arbeta förebyggande och för att se goda mönster och stärka dem. Arbetslagen som utbildas i *Komet* träffas 180 minuter varannan vecka. Programmet kräver även tid för inläsning mellan träffarna, något som intervjuade i personalgruppen tycker är arbetsamt.

Öxnehagaskolan har sedan tidigare arbetat med delar av *Quadricepsprogrammet*. Det innebär att skolan har arbetat fram en gemensam värdegrund och struktur för att nå framgång både i kunskapsförmedlingen och i arbetsmiljöarbetet. Programmet är inspirerat av Monroedoktrinerna, som tillämpas i kommunala New Yorkskolor.

Skolledningen uppfattar att *Komet* och *Olweusprogrammet* har många beröringspunkter och är uppbyggda enligt samma struktur. Ledningen är stolt och glad över att Öxnehagaskolan är med i Skolverkets utvärdering av olika modeller. Det upplevs ge en kvalitetssäkring. Ledningen påpekar att skolan i framtiden kan fungera som en förebildsskola och förmedla arbetssättet till andra skolor i Jönköping som är intresserade av *Komet*.

7.4. Planarbetet

Öxnehagaskolans likabehandlingsplan var under utveckling när intervjuerna gjordes på skolan. Planen är tänkt att innehålla dels en årlig plan mot kränkande behandling och dels en likabehandlingsplan. Det arbetsdokument som fanns vid tidpunkten för intervjun innehåller en övergripande vision, definition av begrepp, kartläggning och nulägesanalys, mål och åtgärder samt plan för revidering. Skolledningen framhåller att den färdiga planen även kommer att vara anpassad efter varje verksamhet.

Dokumentet har tagits upp för lärarledd diskussion i alla klasser. Föräldrarna har diskuterat dokumentet i lokala styrelsen och den färdiga planen ska behandlas på föräldramöte. Skolledningen uppger att det kan vara svårt att verkligen förmedla innehållet i planen till föräldrarna eftersom en stor andel kan ha svårt att ta till sig innehållet p.g.a. språkbrister. Skolan använder ofta tolkar på föräldramöten men ledningen menar att det ändå kan vara svårt att nå ut. Kommunikationen från skolan måste alltid vara enkel och tydlig eftersom många föräldrar inte är vana vid den svenska skolans föreställnings- och begreppsvärld.

Skolledningen har varit ansvarig för att ta fram utkastet till plan. Trygghetsenkäten med efterföljande diskussion ligger bakom en stor del av ledningens nuvarande arbete och i början av 2009 genomförde ledningen en fortsatt intervjuundersökning bland eleverna på temat trygghet. Där framkom att många elever var rädda för i synnerhet två lärare, något som skolledningen arbetat med.

7.5. Rutiner på skolan

Det ordinarie arbetet på skolan bottnar i skolans värdegrund som handlar om att respektera sig själv och andra. Det förebyggande arbetet mot mobbning faller in i skolans arbete med trivsel och gemenskap. Sedan länge arbetar skolan med olika typer av trivselregler och kontrakt för de små barnen där föräldrarna är delaktiga genom att signera kontraktet, som stipulerar att barnen ska komma i tid, vara utsövda, få hjälp med läxorna och respektera andra barn och vuxna när de är i skolan.

Enligt skolledningen och de andra intervjuade som arbetar på skolan är klimatet präglat av en närhet mellan personalen och eleverna.

Förebyggande arbete	<p>Komet</p> <p>RePulse för elever i behov.</p> <p>Quadriiceps</p> <p>Kompissamtal i årskurs tre.</p> <p>Trivselregler – Bl.a. om att vara en god kamrat och att lyda de vuxna.</p> <p>Trygghetsdag med föreläsning om Internet och mobbning för personal, elever och föräldrar.</p> <p>Vuxna äter lunch med eleverna. Stora och små elever äter ej lunch tillsammans.</p> <p>Undervisning i livskunskap och tjej- och killgrupper i årskurs fem och sex. Tjejgrupper använder materialet Bella.</p> <p>Årlig trygghetsenkät som är anpassad för elevernas ålder.</p> <p>Samarbete med närortspolisen som kommer till skolan cirka 1 gång per månad och samtalar med eleverna.</p> <p>Lärrledd rastverksamhet "Kul på rasten". Rastschemat planeras så de äldsta och yngsta eleverna inte har rast samtidigt. Elever agerar skolvårdar på rasten.</p> <p>Storsamling med all personal och alla klasser en gång i månaden med priset "Guldälgen" som delas ut till någon/några som gjort något bra och som på nästa samling får välja vem som ska ha den härnäst.</p>
Upptäcka	<p>Årlig enkät om trygghet och säkerhet.</p> <p>Samtal med elever på livskunskapslektionerna.</p> <p>Nära relationer mellan lärare och elever gör att elever informerar lärarna snabbt.</p> <p>Trygghetsteamet samtalar med arbetslagen.</p>
Utreda/åtgärda	<p>När skolan får kännedom om mobbning informeras klasslärare omedelbart.</p> <p>Klasslärare informerar trygghetsteamet.</p> <p>Oftast kopplas föräldrar till berörda elever in.</p> <p>Om mobbningen ej upphör kopplas skolledning och ev. polis och/eller socialtjänst in.</p>
Dokumentation	<p>En utredning om mobbning dokumenteras i för detta avsedd mall som skol- och barnomsorgsförvaltningen tagit fram. En mobbningutredning följs upp av EHT eller trygghetsteamet.</p>

7.6. Elevrådets syn på skolans arbetssätt

De sex elever som intervjuades representerar varje årskurs i elevrådet. De minns inte om de varit med i diskussionerna om likabehandlingsplanen. De tycker att lärare och annan personal är engagerade i arbetet med att skapa bra trivsel på skolan.

De hävdar att det är vanligt att kompisar och de själva blir "småretade" på rasten eller i klassrummet. Det är oftast händelser som eleverna klarar att reda ut själva, men det kan hända att någon blir ledsen. Då säger de nästan alltid till en lärare, om inte någon vuxen redan sett händelsen.

De yngre eleverna berättar att de ofta är rädda för eleverna som går i årskurs sex. De säger till en lärare, ibland i smyg, om det skulle vara väldigt obehagligt. De äldre eleverna berättar att det är mycket bråk på skolan som lärarna inte har vetskap om som kan vara kopplade till situationer och händelser utanför skoltid.

Eleverna anser att mobbning kan förekomma på skolan, men att det är ovanligt. Vissa tycker att ämnet livskunskap är bra för att prata om mobbning medan några tycker att det är tråkigt. Alla elever är överens om att trygghetsdagen, som låg relativt nära intervjutillfället i tiden, var ett bra initiativ och de tyckte att undersökningen där de själva fick svara var de upplever otrygghet var bra. Storsamlingen med utdelning av Guldälgen är jättebra, då kan de visa varandra vad som är ett bra beteende.

De äldre eleverna anser att det är upphaussat att elever skulle vara rädda för lärare, det saknar substans enligt dem.

Som elevrådsrepresentanter är eleverna besvikna på att få saker som elevrådet önskar (om skolmaten, att få cykla till skolan etc.) blir verklighet.

7.7. Kommentarer

Likabehandlingsplan

Det utkast till plan som Öxnehagaskolan presenterat är inte tillräckligt genomarbetat för att utgöra underlag för analys. Planen behöver dock kompletteras med en årlig plan mot kränkande behandling för att följa den nya lagstiftningen. Planen bör färdigställas snarast så att skolan har en aktuell plan.

Andra åtgärder

Öxnehagaskolans arbete mot mobbning och kränkande behandling är organiserat och bedrivs på ett sätt som främjar både förebyggande insatser och åtgärder vid akuta händelser. Genom Komet stärks arbetet och alla pedagoger får utbildning som bidrar till att skapa en gemensam grund.

Skolans förebyggande arbete är väl utvecklat. De många åtgärder och aktiviteter som skolan bedriver bottnar i ett gemensamt synsätt som främjar likabehandling och som verkar genom syra hela verksamheten. Den samlade bedömningen av skolans antimobbningsarbete är att det är ändamålsenligt.

Jönköping 11 mars 2009

Lena Joelsson

Anna Eklöf

Källor

- Anvisningar angående trygghetsenkäten, Barn- och elevombudet, Skol- och barnomsorgsförvaltningen, Jönköpings kommun, 2008-03-28
- Barn- och ungdomspolitiskt handlingsprogram, Antaget av kommunfullmäktige 2007-11-29
- Dokumentationsmall "Anmälan om misstänkt mobbning", Flahultsskolan, 2005-08-22
- Dokumentationsmall "Anteckningsprotokoll vid samtal om kränkande behandling", Öxnehagaskolan
- Dokumentationsmall för *Genomförda kommunikationer och åtgärder i samband med diskriminering och annan kränkande behandling*, Jönköpings kommun, barn- och ungdomsförvaltningen, juni 2007
- Dokumentationsmall för samtal med enskilda elever, Jönköpings kommun
- Genomförd utbildningsinspektion i Jönköpings kommun*, Skolverket, 2008-06-11
- Förebygga diskriminering, främja likabehandling i skolan*, en handledning från JämO, HO, HomO, DO och BEO, 2008
- Kontrakt för elever på Öxnehagaskolan, läsåret 2008-2009
- Kvalitetsredovisning 2007/2008, Junedalsskolan Skolområde Väster, 2008-09-15
- Kvalitetsredovisning 2007/2008, Talavidskolans rektorsenhet, 2008-09-17
- Kvalitetsredovisning 2008, Flahults re, skolområde Söder, 2008-08-15
- Likabehandlingsplan för Flahultsskolan, Reviderad 2008-12-01
- Likabehandlingsplan Junedalsskolan, 2009-01-01
- Likabehandlingsplan för Talavidskolan, Läsåret 2007/2008, 2008-02-26
- Likabehandlingsplan för Talavidskolan, utkast, Inger Melin Lindsten och Håkan Wetterö, januari 2009
- Likabehandlingsplan, utkast, Läsåret 2008/2009, Öxnehagaskolan
- Informationsmaterial från Olweus International
- Plan för livskunskap på Öxnehagaskolan, Öxnehagaskolan 2006-12-21
- Redovisning av åtgärder för ökad trygghet och studiero i skolan, Barn- och elevombudet, Skol- och barnomsorgsförvaltningen, 2008-11-17
- Redovisning med anledning av trygghetsenkäterna, Junedalsskolan, 2008-08-25
- Redovisning med anledning av trygghetsenkäterna, Öxnehagaskolan, 2008-08-12
- Redovisning med anledning av trygghetsenkäterna, Barn- och elevombudet, skol- och barnomsorgsförvaltningen, 2008-08-06
- Skrivelse, "På Talavidskolan lär vi oss hantera mobiltelefonen rätt", Talavidskolan, 2008-02-01
- "Så här agerar vi vid våldshandling", plan fastställd av Lokala Styrelsen 1999-11-10, reviderad 2205-02-20, Öxnehagaskolan
- Struktur för likabehandlingsplan, Skol- och barnomsorgsförvaltningen

Trivselregler/Ordningsregler på Öxnehagaskolan, 2006-04-12

Trygghet, säkerhet, respekt och bemötande, Utvecklingsområde I 2008/09, Junedalsskolan

”Våra gemensamma regler på Öxnehagaskolan”, augusti 2008

Åtgärder i anslutning till trygghetsenkät, Skol-och barnomsorgsförvaltningen, Jönköpings kommun, 2008-03-27